

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріали.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВІ ОБСТАВИНИ — НОВІ ЗАВДАННЯ

Справжні знавці більшовизму та совєтської системи одностайно стверджують, що в Совєтському Союзі не зайшло жадних суттєвих змін, що теперішні "розвінчування" Сталіна та деякі позначки "відлиги" — тільки тактичним маневром і підступом, розрахованим на легковірність та найвищу демократичного світу, завоювання і підкорення якого було, і залишиться головною ціллю Кремлю. Цю тезу підтримували найбільш переконливими аргументами всі історії більшовизму, і всі ті "зміни", що їх розголошували тепер совєтська пропаганда і що в них більше або менше вірять навіть політичні й державні мужи, мають уже свою паралелю в історії совєтської системи з їх кінцевими результатами: новий і ще більший терор всередині країни, нове скріплення більшовизму і нова агресія назовні.

А проте, навіть самі тільки тактичні зміни в совєтській імперії створюють нові обставини в міжнародній політиці, зокрема збільшують надії на мир та сподівання, що цей мир таки постане досягнути без нового світового воєнного катаклізму. Навіть такі рішучі вороги комунізму та непогані його знавці, як державний секретар Доллес, вважають, що теперішні зміни в Совєтському Союзі підготували не тільки більшовицькою хитрістю та дальшими агресивними діями, але ще й більшій натиском "сил волі", тобто визвольних рухів поневолених народів, які — в оцінці Доллеса — впродовж найближчої декади переможуть в СССР.

З цього випливає цілком нова ситуація, і — хто знає — чи саме вона не є цілком тих совєтських тактичних "розвінчувань" і "відлиги". Калькуляція цілком проста:

Хоч визвольні рухи поневолених народів і розраховують у першу чергу на власні сили, цілком природно і психологічно, політично та стратегічно оправдано, що вони рахуються й з відповідною допомогою вільного світу, як також беруть до уваги й кожноточасну міжнародну ситуацію. Можливість міжнародного конфлікту збільшує теж вигляди на визволення, а загострені відносини між окупантом і вільними державами додають поневоленим народам моральної сили і заохоти до дальшої боротьби.

Совєтська пропагандистська акція з політикою "мирного співіснування" мусіла мати на меті в неостанній мірі і бажання виключити цей міжнародно-політичний елемент з калькуляції визвольних рухів. Все ж таки сама ця "політика співіснування" не давала таких результатів, яких більшовицями потрібно. В самі співізувальні заяви совєтських володарів мало хто вірив, зокрема Америка вимагала "діл" для підтвердження таких інтенцій.

І ці "діл" прийшли у формі "розвінчування" неживого Сталіна і нібито "відлиги" в системі, з деякими фактичними змінами тактики, що ні в чому не змінюють самої суті більшовизму. Тепер виявляється, що ця внутрішня відміна совєтської зовнішньої співізувальної пропаганди може мати далеко більший вплив на міжнародну політику, ніж сама закордонно-політична "коксестенція". Скажімо, державний секретар Доллес прийшов до переконання, що до тих "змін" сприйнялися "сили волі", що цілком правдоподібно, і що ці сили волі самі й без будь-якої конкретної допомоги з боку вільного світу вже впродовж найближчої декади повалить совєтську систему, що мало правдоподібно. Але з такого способу міркування висновок для вільного світу цілком ясний і — цілком полюбаний для Кремлю: вільний світ може скласти руки і чекати на повалення більшовизму самими визвольними рухами, і то впродовж найближчої декади.

Очевидно, що таке становище Заходу подвійно шкідливе. Воно бо, з одного боку, нусить послаблювати резистанс поневолених народів, а з другого дає більшовицям вільну руку і бодай десять років часу, щоб розправитися з тими "силами волі" кулеметами і танками так, як вони недавно розправлялися у Познані. При цьому замітне, що, наприклад, польська еміграція у вільному світі поставилася з поважними застереженнями до такої "антрати крові", за яку вона вважала познанські події, якщо немає пригрозних "зовнішніх обставин", щоб такого роду виступи могли мати відповідні до їх жерта результати.

Отже, створилася така ситуація, в якій усі сили волі по ній і по той бік залізної заслони мали б одна на одну надіятися і... чекати. Революційні рухи мали б чекати на пригноми міжнародні обставини, на які немає надій, бо вільні народи чекатимуть, що визвольні рухи самі розправляться з більшовизмом. Значить, "сили волі" чекатимуть і по цей і по той бік залізної заслонки, а більшовизм за той час матиме вільну руку і нагоду розправитися з одними і приготуватися відповідно до перемоги розправи з другими.

Усі ті, що таку ситуацію розуміють, зокрема еміграції поневолених народів, мусять докласти всіх зусиль, щоб довести вільному світові забуту ці загрозу. Нові політичні обставини накладають на кожного з нас і нові завдання.

ВИБОРИ В З'ЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВАХ

Мільйони американських виборців обирають знову у листопаді цього року президента, віце-президента, приблизно одну третину сенаторів, всю Палату представників і тисячі кандидатів на стейтські та локальні уряди.

Понад 61.500.000 осіб голосували в президентських виборах 1952 року, і є підстави сподіватися також великого зацікавлення виборцями цього року. Громадині закликають муть до голосування через пресу, радіо, телевізю та через промовців від різних громадських груп та організацій. Кожний матиме також право не голосувати зовсім, якщо того не бажає. Кожний голосує, за кого хоче, і його голосування залишається в цілковитій таємниці. Як-що хтонебудь знає, за кого якесь особа голосувала, то тільки тому, що сам виборець розповів про це.

Роки принесли трохи змін у характері виборчої системи нашої країни, але основні права громадян завжди і невідмінно забезпечені й охоронені. Одне з найголовніших забезпечень цих прав, П'ятнадцята Поправка до Конституції, подає до відома, що "права громадян З'єдинених Держав на голосування не може бути заперечене урядом З'єдинених Держав або урядом стейту на підставі раси, кольору шкіри або попередньої приналежності до виборчих рабів".

Протягом цієї виборчої кампанії всі способи інформації будуть використані для постійної інформації народу. Кампанія вже почалася. Через газети, радіо, телевізю, журнали, брошури, збори, кіно, вуличні мітинги тощо виборці постійно і вичерпно інформовані відносно політики і програм політичних партій та переконань кандидатів від цих партій. І з цих інформацій люди складають свою власну думку і роблять свої рішення про своїх представників, які мають промовляти та діяти за них.

Жадного фізичного чи морального впливу, крім агітації, не може бути. А тому ніщо не може впливати на рішення виборців вибрати ту чи іншу партію. І навіть, якщо ви вирішили приналежності до якоїсь партії, ніщо не може перешкодити йому змінити своє рішення на користь іншої партії.

Кожний американський громадянин може стати членом будь-якої політичної партії за своїм власним вибором. А може й зовсім не належати до жадної партії, а голосувати як "незалежний". Ніхто не встановлює вимог до своїх членів політичної партії не дотримуватися. І не вимагає жадних зобов'язань. Кожна особа може добровільно жертвувати до партійного фонду на оперативні видатки, але такі внески, так само, як і розмір їх, залежать виключно від її бажання. Її привабливість до партії та її права на голосування не можуть бути обмежені, якщо вона взагалі не робить ніяких внесків до партії.

Уряд З'єдинених Держав не субсидує жадної політичної партії в Америці. Уряд не признає жадного персоналу для виконання пар-

ВТРАЧЕНА СТАНЦІЯ

11 червня 1955 року передано через телевізійну станцію в Ньюарку, Н. Дж., канал ч. 13, першу українську телевізійну програму, яка від того часу систематично, щосуботи ввечері, появлялась під назвою "Година українських мелодій". Так було аж до 30 червня 1956 року, коли її припинено цю програму "з економічних причин", як пояснив сам власник на своїй радіостанції. Таким чином ця американсько-українська станція проіснувала всього один рік і зникла, залишивши спомин дуже гарної ідеї, дуже похвального конструктивного почину, який, проте, виявив поважні недоліки в ході своєї реалізації і врешті скінчився невдачею. Очевидно, що кожний громадянин, який дійсно бажає розвитку української громади в Америці і який шукає можливість найкращорозумніших шляхів її формування широкого американського громадянства про українське життя й українські справи, може тільки щиро й правдиво жалувати, що так сталося, і визнати, що коли успіх з заснування цієї програми був записаний в його добрі всієї американсько-української громади, то й невдача цієї імпрези є такою ж частковою невдачею всіх нас. І тому у підході до цієї справи треба стосуватися найбільш об'єктивні і справедливі критерії.

Це дуже делікатна і складна проблема, де кінчається приватне підприємство, а де починається національно-громадський інтерес. Насправді, в загальному українському громадянському інтересі лежить успіх навіть суто персональних і приватних імпрез, чи то торговельного, чи літературно-мистецького характеру, якщо вони тільки йдуть під українською фірмою. Що більше, ми ж тількимося навіть, коли взагалі будь-який український чи український масовий життєвий успіх, що виходить поза межі українського гетто. І тому й широке українське громадянство в Америці зустріло з великою симпатією появу української телевізійної програми. Зрозуміло, що коли якусь річ починає людина з найкращою волею і захопленням, але як аматор даної справи, то треба бути обережним і спершу зачекати на докази, як та людина поставиться зацікавленню і керуванню нею справою. На даному прикладі виявилось виразно, що не досить самої найбільш похвальної ініціативи, енергії, доброї во-

ли, якщо не можна бути фактично до якоїсь партії не зобов'язувати виборців голосувати саме за кандидата, наміченого цією партією. Завдяки цілковитій секретності голосування, тільки сам виборець може знати, за кого він віддав свій голос. Кожний має право голосувати навіть за кандидата протилежної партії, якщо йому не подобається кандидат своєї партії.

Таким способом кожен американський виборець має цілковиту свободу, коли він обирає когось до громадсько-го офісу, до уряду чи навіть самого президента З'єдинених Держав.

Заг. Рада

Любомир О. Ортинський

КОНГРЕС НІМЕЦЬКИХ СОЦІАЛІСТІВ

Мюнхен. — Десь під кінець минулого сторіччя цар австро-угорської монархії Франц Йосиф I приймав уперше делегацію соціалістів. Мавши уявлення про "соці" як про елемент мало-що не злочинний, старенький монарх був дуже здивований гладкою поведінкою і охайним зовнішнім виглядом своїх гостей...

Ця коліс почула історія пригадалася мені, коли я проїхався крізь ряди електричних автомобілів, якими була заставлена площа навабудів мюнхенського "Німецького Музею", щоб з пресою і трибуною цієї найбільшої в місті залі спостерігати конгрес Соціалістичної Партії Німеччини, що відбувався в дні від 10 до 14 липня ч. р. Очевидно, власниками авт були учасники конгресу, соціалісти, що прибули сюди з усіх країн ФРН, щоб взяти участь в сьомому партійному з'їзді (після відновлення партії в травні 1946 року). Таких вибагливих "мерседесів", "кадиліків" чи "опель-капітенів" не міг собі похити Франц Йосиф навіть у свій...

Марксизм під цільофаном

У великому, аховодному голі будівлі довгобудівний стіл, а на ньому, під твердим цільофаном, рукописи Маркса, Енгельса, Лассалі. Тут же примірник першого видання "Комуністичного маніфесту" і ще кілька партійних реліквій. Кинувши на все це по-близькому оком, ви піднімаєтесь сходами і входитье у величезну залу, виконану цвиртуні делегатами, гостями і представниками преси. Мимоволі пригадується вам, що за весь час перебування в Німеччині

безумовно й по стороні українського громадянства, яке по нинішній день не виявило належного практичного — а не плітотно-словесного — зацікавлення тією можливістю пропаганди на американському терені, якою є радіо і телевізю. Коли б було так активно зацікавлені, то могли знайшлися б і громадські фонди і приватні меценати, які не дозволили б упустити такому добродулю ділу. Не маємо сумніву, що й український купецький світ підтримав би таку імпрезу, якщо за нею стояли авторитетні громадські чинники і який існувала гарантія, що ідеологічний та мистецький рівень імпрези принесе дійсний користь рідній справі і що при цьому можна мати й користь для власного купецького діла. Коли бували вже дійсно добрі радіопрограми, або такі, які вказували на широкі можливості покращання їх, а вони все ж не втрималися з матеріальних причин, то це сталося тому, що нема ще в американсько-українському громадянстві потрібного розуміння їхньої ваги.

Говоримо "це", бо не маємо сумніву, що настане такий час, коли вся наша спільнота почне поважніше ставитися до цієї проблеми і думати, як би можна реалізувати її по лінії синтезу доброго з корисним та індивідуального із суспільним.

колись великої української еміграції вона тільки один раз, з нагоди виступу хору бандуристів Воїни-Кітасово, відважилася була на цю залу і її виповнила. Відтоді цілком вистачає нам котроїсь з малих, бідних, а останнім часом і ці вже завеличкі...

Спіраючись на досвід з минулих років, я був пригрозований на "море крові", що звичайно при таких нагодах скакує зі стін, мерехтить транспарантами, хоругвами і т. п. Цим разом я тільки з трудом відкрив білу столу президії два малі прапори (один з них покривав ще домовину Лассалі). Вільніми скатертями накривті столи, ці одного транспаренту, в барвах ФРН втримана декорація, на тлі якої видніють три букви — ССД. І це все! Червоні, зовнішні аксесуари виконані в цьому році за борт, а стара марксистська програма спочиває під цільофаном, а голі... Що це не тільки підкоплення деталі і не моя забава в символічному доказу (поки ще не меритимуть справи) така мала статистика: два засадничі перестатистику лідерів партії на тему "Друга індустріальна революція", що побіч експозе шефа партії Олленгауера, були головним змістом з'їзду, — поглядаючи на Маркса 6 разів, тоді як на ЗДА, американські методи, досягнення і т. п. аж 25 разів. ЗДА ставило щоразу за відр, тоді як Маркса збувалося заважати, що, мовляв, суцільних розвоєних тенденцій він не міг передбачити, бо тоді були цілком інші часи, отже помічте тепер з нього, крім історичних студій — ніякої.

Проти співпраці з комунізмом

385 умовитованих делегатів від 600 тисяч членів ССД вислухали помірюваний тоном (за виїзном) випадів проти нацистського Аденгауера і продуманий реферат шефа партії Еріка Олленгауера, що, прийнятий згодом одностайно як тези партії, відносно зовнішньої політики має такий зміст: 1. Ревізія т. зв. паризьких договорів як джерела німецького законодавства про відмову військової повинності. 2. Розвинення зв'язків з СССР до границь можливого. 3. Освітлення "об'єднання Німеччини шляхом активного втручання ФРН у міжнародні переговори, а не шляхом переговорів між Воном і Східним Берліном. 4. Об'єднання Німеччини не шляхом автоматичного прилучення східної частини до ФРН, а на базі вільної економіки. 5. Відкинення всякої співпраці з комунізмом.

Тоді, коли теза про ревізію паризьких договорів і заповідження знесення прийнятого 7 липня ч. р. закону про військову повинність треба розглядати як послідовне продовження політики ССД на цьому відтинку і як один із головних клівів партії, подумавши для присвячення виборців у виборах до парламенту восени 1957 р., всі інші точки з до деякої міри новітні в дотеперішній політиці ССД. Безперечно, найбільше впадає в очі, як позитив, гострі і рішуче з'ясування політики цієї партії у відношенні

до комунізму. Треба відмітити, що малочисельне т. зв. ліве крило партії, що це під час конгресу ССД в Берліні 1954 р. диспозувало деякими впливами в партії, цим разом повністю здало свої позиції на користь ліній партійного проводу і теж голосувало за прийняття тез. Цю відмову будь-якої співпраці з комунізмом, а також засудження Олленгауера політично, т. зв. народних фронтів, треба розглядати як "пускання фарби" соціалістами на адресу Заходу. Промова Олленгауера, не відійшов від усього дотеперішнього виступу останніх років, була вже подумана під аспектом есентуальної перебірки влади наступного року, а тому теж відзначалась відповідальністю і стриманістю в тих питаннях, що ними дуже живо зацікавлений саме Захід.

По цій лінії, подібно, зрештою, як це промовідує урядова партія, йшли висновки, а відтак теза про неможливість досягнення об'єднання Німеччини шляхом білатеральних переговорів Бонн-Панков і визнання інтернаціональної бази як одиноїчої, на якій не питання можна розв'язати. Широко дискутовано і в кулуарах конгресу і в пресі четверту тезу, що виключає можливість а в о м а т и ч н о прилучення східної зони Німеччини до ФРН на базі існуючого на заході Німеччини економічного лібералізму, прийнято загальною як "поміч" для улегнення есентуальних переговорів на тему об'єднання і намагання ССД зберегти в цій частині Німеччини вже соціалізовані сектори національної економіки. Такий підхід відзначається реалізмом до наявної дійсності, і до деякої міри може служити прикладом для розв'язки подібних питань в інших країнах Східної Європи на випадок, якщо в них одного дня скинемо теперішній режим.

Кордоні Німеччини з 1937 р.

У зв'язку з проблемою німецьких кордонів, який то справі присвятив Олленгауер довгі уступи висновків, постав був на конференції малий дискусіон, що може навіть викликати в майбутньому недовдоволення серед тих членів партії, які рекрутуються з кіл німецьких утікачів. В своїй промові Олленгауер дуже ясно сказав, що "нашою ціллю є відновлення німецької держави в кордонах 1937 р." Різночасно, однак, формулюючи тезу ч. 2 (про розбудову зв'язків з СССР), було сказано, що уряд повинен негайно наважати дипломатичні стосунки з Польщею і Чехословаччиною (сьогоднішніми) і торговельні зносини з червоною Китаєм. Вже таке ставлення справи не дозволяло делегатів з середовища судетських німців, а виступу чеського представника Мільшоу Ванаса, з прийнятом від екзильних соціалістичних партій (мж ними й Україна) поневолених народів призвело до малої кризи і резигнації одного з делегатів із членства в керівництві партії.

"Друга індустріальна революція"

Політично-програмова промова Олленгауера мала за ціль нашікувати становище партії до засадничих питань т. зв. "Тагесполітик" і як така силою факту не могла претендувати на виповнення глибоким змістом конгресу. Натомість зробила це дуже вдало дві доповіді на тему "Друга індустріальна революція" (Закінчення на стор. 3-й)

ЗА ВОГНЕМ ШКАРЛАТУ

Олександр Таліз

Розмітився син і мріє, Олденділа лесе, одійшла. Запінатого тепер новітні Квіти щастя і квіти зла.

Вже не траєвся лєний над нами, Не жасиніть солодкий привіт, Горобини жє почали Тамляно пахне нам липи цвіт.

Вже тріпочуть над нами крила Миготливі, палкіх блискавиць. О, не думай, що я безсила, Що боюся я проміжних птєвиць.

Я підставлю під зливу липи Я плу криль лєпнєні вітри. Як ходила колись на птєно, Сино птєно дитячий мріє.

О, я знаю тепер багато: Сино птєно полєк не знаєти. Я тепер за вогнем шкарлату Буду в нї горобину лєти.

Та коли у птємі неєзичі Заціпає пурпурі цвіт, Кожний раз і так гірко плачу За бласкити вєсєнних лїт.

НАТ. ЛІВНІЦЬКА-ХОЛОДНА

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статей, пригрозаних на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(37)

Пасил Мудрий

ІВАН ФРАНКО ЯК ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ

У 1897 р. появилася по-польськи у видавництві "Biblioteka Mroćwi" збірка оповідань Франка п. н. "Obrazki galicyjskie". До цієї збірки він написав автобіографічну передмову п. н. "Niesco o sobie samym", де підкреслив: "Передовсім признаюся до гриха, котрий багато з патріотів буде вважати за смертельний: не люблю русинів... Признаюся до ще більшого гриха: навіть Русин не люблю так і в такій мірі, як це роблять або вдають, що роблять, патентовані патріоти. Що в ній мало любити? Щоб любити її як географічне поняття, для цього я є занадто великий порог порожньої фраз. Забагато бачив я світу, щоби твердити, що нїде немає такої гарної природи, як на Русі. Щоб любити її історію, для цього досить добре її знаю, занадто гарячо люблю загальнолюдські ідеали справедливості, братерства і волі, щоб я не мав почувати, як мало в історії Русини прикладів справжнього громадського духа, справжньої посвяти, справжньої любові. Ні, любити цю історію дуже важко, бо майже на

кожному кроці треба б хїба плакати над нею. Чи може мало любити Русь як расу, що расу отяжїлу, незграбну, сентиментальну, позбавлену гарту й сили волі, так мало здатну до політичного життя на власному смітнику, а таку плідну на перевертїв найріжнороднішої сорти... Коли, не зважаючи на те, почувався русином і по змозі й силі працюю для Русин, то як бачиш, читачу, цілком не з причин сентиментальної натури. До цього примушує мене почуття собачого обов'язку. Як син руського селянина, годованний чорним музичним хлібом, працюю твердих селянських рук, почувався до обов'язку панциною цілого життя виробити ті шельги, що їх видала селянська рука на те, щоб я міг видрапатися на висоту, де видно світло, де пахне воля, де яснїють вселюдські ідеали. Мій людський патріотизм, то не сентимент, не національна гордість, то тяжке зрмо, покладене долею на мої плечі. Я можу зринатися, можу проклинати долю, що поклала мені на плечі це зрмо, але скинути його не можу, іншої батьківщини шукати не можу, бо став би підлим перед власним сумлінням".

Цього ж самого 1897 р. Франко опублікував у 136-му числі відеського німецького тижневика "Die Zeit" з 8 травня 1897 р. статтю під наголовком "Ein Dichter des Verrates". У ній він проаналізував творчість Адама Міцкевича, особливо ж його поему "Konrad Wallenrod" і старався довести, що цей найбільший польський поет є пропагатором зради, як засобу політичної боротьби.

Дві наведені цити публікації спричинили для Франка правдиву бурю. Через публікацію "Поет зради" він втратив місце у редакції "Kurjer'a Lwow's'kiego", в якому працював десять років. Знав же через статтю "Дещо про себе" у польському виданні деяких його оповідань спричинив дуже гострий виступ у тодішньому, одному українському щоденнику "Діло" проти себе. У "Ділі" появилася стаття п. н. "Смутна цюва" ("Ді-

ло", 1897, ч. 97 з 13 травня), в якій були такі місця: "Отже, д-р Франко не любить Русин і русинів. Га, на милування нема силування, — але у чужих. Як нас не любить поляк, москаль, румун, маляр, німець, то Бог з ними. Не можемо їм за те докоряти. Але як русин не любить Русин і русинів, то щось зовсім інше. Д-р Франко, правда, подає причини, чому він нас не любить; він "не знає, за що мав би любити русинів"... "Ах, яка ж то егістична натура: любить тільки там, де є за що! Правдива любов, се ж д-р Франко як поет повинен знати, не питає, чи є за що любити, але любить". — Далі читаємо у цій статті таке місце: "Мій патріотизм руський, то тяжке зрмо, вложене долею на мої плечі. Можу за те проклинати долю, але скинути зрмо не можу". Жалуюмо Вас, пане Докторе, отже хочемо Вам прийти в поміч. На Ваше виображення ішла праця не лише руського хлопа, але і польського і німецького і чеського, та й не тільки хлопа, але й інших працюючих верств. Та ж вищі школи, хоч би в нашому краю, не удержуються самим коштом краю, а тим менше коштом руського хлопа. Отже, коли Ви лише з обов'язку руський патріот, а не з пересвідчення, не з прив'язання, не з любові, то можете це зрмо скинути без церемонії".

Тодішніх народовців боліло передовсім те, що Франко опублікував ці свої міркування по-польськи і в польському видавництві. Автор статті далі пише, що "Крашанку" Куліша засудили по її появі не тільки українці, але й поляки як Святохвський в "Prawd"і, але й сам Франко назвав її тоді "патологічним об'явом". А в "Крашанці" не було таких напасти на "русинів", як у Франка. Навіть Генрик Сенкевич у повісті "Ogniem i mieczem" згадує давнє козацтво, а не цілий наш нарід. І проти Сенкевича виступали за те українці і поляки як Житомірт Качковський. "Д-р Франко перейшов і Куліша і Сенкевича" — пише автор.

ЧИ ЗНАЄШ, ВІЛЬНИЙ СВІТЕ...?

(Закінчення зі стор. 1-0)

Інші військову повинність відбувають за мажорити своєї батьківщини? Чому на наших землях дислокуються військові частини, складені з росіян та інших національностей, яким інтереси українського народу, якщо не суто ворожі, то дуже? Якщо ми зраділи своїм батьківщині, і справедливо покарани: чому судили нас "народні", чи "військові" суди, склад яких далеко не український? Чому ми свої карні не відбували на території України, так страшно зруйнованої останньою війною і потребуючої відбудови? Чому нами оволодіють невідомі діки землі та ліси в той час, коли наших рук так потребує наша батьківщина? Чи має культурний світ, що на масових табірних цвинтарях будують нові табірні міста, копаються канали, робляться спортивні площі, щоб затримати цих злочинців? І так в Комі АССР, ст. Абезь 1, 4, 5-й табірні стоять на бувах кладовищах. У Мордовії ст. Лепель 3-а Н. 5, 1-й і 2-й поліпроцні "дези, тех. кабинет і кухня" — побудовані на людських кістках. Чи відомо про масові розстріли в'язнів (на Воркуті шахта Н. 29 розстрілювали під керівництвом і з участю ген. прокурора Руденка), які домагаються лише прав політ'язнів? Чи відомо, що в Казахстані л/о Кінгір, п/я 392 (3-тя і 1-ша колонії) жінок і чоловіків давлено чотирма танками за те, що вони домагались своїх законних прав? Чи відомо культурному світові, що Україна, крім штучного голоду 1933-го року, живе впроголодь 38 років; що сьогодні західно-українські землі, охоронені водною стихією, приречені на голодну смерть, позбавлені будь-якої допомоги від "гуманної, миролюбної", комуністичної Росії. В той час, коли мільйони тонн хліба вивозяться за кордон в цілях пропаганди, в той час, коли різні заграничні делегації відвідують зразкові (спеціальні для показу) колгоспи і фабрики СРСР? Чи відомо, що Росія в післявоєнний період (1945-1955 роки) руками мільйонів в'язнів підняла тяжку і легку промисловість на рівень вищій доведення, і що ці в'язні поставили питання про покращення умов необхідних для кожного дихаючого повітря створення (бо ж після 9-11-годинної праці в шахтах в'язні замикали в тісні смердючі бараки зі славянськими "парашами", як робочу худобу) то їх розстрілювали і душили танками, а багатьох судили другим вироком по 10-25 років і розвозили в закриті тюрми, де вони сидять до нині.

Культурний світ ХХ-го століття, століття прогресу і культури, ми не сумніваємось, що прочитавши ці рядки до найбільш "гуманної та справедливої" комуністичної партії Росії, виникла почуття огиди, омерзіння за злочини, заподіяні нею всім поневоленим народам...

Ми не впади духом, бо знаємо, що наші стремління до волі оправдані законами матерії природи і віримо, що весь культурний світ підтримав нас на цьому шляху.

З огляду вище сказаного, ми в'язні мордовських спецтаборів вносимо таку резолюцію:

РЕЗОЛЮЦІЯ

І. А) Визначити відповідну комісію для перевірки тислого поданих нами фактів, що мали місце в 1933 р. на Воркуті й Норильську, а в 1954 р. в Караганді, де своїми жорстокостями відзначилися ген. прокурор Руденко і заст. містра МВД Масленников.

Б) Вислідити правдивість цього, що в Абезі (Комі АССР) 1, 4, 5-й табори і 3-а Н. 5 (Мордовія) збудовані на цвинтарях. Подібні випадки неважко знайти під кожним з таборів, 44 в його околицях.

В) У зв'язку з цим вимагаємо, щоб цвинтарі були упорядковані, будували і споруди на них злізківцями, а погнібленим збудувати пам'ятники — символ вічної ганьби червоним рабовласникам. Так як між погнібленими є члени всіх національностей світу, то по спорудженні пам'ятників повинна бути створена міжнародна організація, відповідальна цій справі.

Г) Вимагаємо повного соціального забезпечення сиріт, вдов, непрацездатних батьків, дітей, які втратили батьків, жорстокої несправедливості: також цих осіб і їх рідних, які страждали в таборах фізичну повоночність і не могли забезпечити себе чи своїх.

Д) Внаслідок цього, що ціла сім'я за провини одного її члена притягається до відповідальності (наслідки вигнання, заслання, конфіскація) і не тільки сиріт, а й вдова терпить за провини свого діда чи навіпки, створюється нація "благодійників" і "неблагодійників" тому, що ці останні живуть в вічному приниженні, переслідуванні і нужді, ми вимагаємо, щоб цим людям були повернуті права людини і дане соціальне забезпечення, а рівно ж право на поворот на рідну землю.

Е) Вимагаємо, щоб особи, які відбули свої вироки, мали право повернутися на свою батьківщину, а рівно ж, так як 25-літній вирок являється досмертним, опротестуємо його масово примусом.

Є) Всі учасники страйків, які будь-якою формою масового чи поодиноким (основаного на законних принципах прав політ'язнів) які внаслідок своїх вимог були вимушені судити і з таборів вивезені в закриті тюрми, повинні бути звільнені з них, а ці несправедливі кара анульовані.

Ж) Всі пустинні землі, рудники, шахти, лісові масиви, які після освоєння чи відкриття вийшли в склад СРСР повинні належати тим народам, члени яких їх освоєвали і всілякі їх своїми кістками.

З) Всі порушення закону міжнародної контрольною комісією, яка вірно регулювала б допомогою наведеною для слабозрозумілих чи поцілі, терпівших від стихійних нещастій країни (включуючи й СРСР) та областей.

Б) Ми з радістю і співчуттями вітаємо готовність допомогти всім потребуючим допомоги (незалежно від національності, релігії, раси, політичних переконань), але ми не можемо примиритися з цим, щоб хліб, вирваний з горла, крові і кістки голодуючих, вивозився закордон в цілях пропаганди, а насправді в цілях пропаганди, як це має місце в СРСР, в цей час, коли мільйони людей голодують.

ІІІ. А) Так, як всі злочини дії супроти поневолених народів відбувалися і відбуваються з відомою політбюро і ЦК КПСС, вимагаємо: якомога швидше СРСР, рахувати підсудними міжнародної справедливості.

В) Снова, Вері, Абакумов і другі (страчені органами безпеки для відведення очей, як свої так і світової громадськості) не можуть самі нести відповідальності за все, тому, що злочини супроти поневолених народів не припиняються і до нині.

ІV. З чистого націоналістичного переконання ми, українці вимагаємо, щоб:

А) З українських земель були вивезені всі громадяни російської національності і не користувались правом в'їзду аж доти, поки Росія не перестане мріяти про випрошення, асиміляцію і остаточне провозвращення України: поки не перестане вважати себе "старшим братом", Фальсифікація історичних фактів відносимо т. зв. "воєзвращення України з Росією" ніяк не може відповідати реальності, бо насправді Україна весь час жорстоко поневолюється Росією.

Б) Ми згідні з цим, щоб члени всіх інших національностей (не послани російським урядом в займаних цілях) могли жити на українських землях по-культурному, рівноправно з нашими народами. Росіяни ж можуть жити тільки тоді, коли вони стануть підпорядковуватися загальному праву моралі.

В) Поки існують в світі збройні сили, на Україні повинні розмішуватись військові частини, складені тільки з українців і українського командування, а всі війни і командирі не-українського походження повинні бути вивезені за межі нашої землі. Це саме відноситься й до адміністративних установ і органів безпеки — МВД.

Г) Всі порушення закону української національності повинні судити суто українські народні суди військові і карні воєні (порушення) повинні відбуватися в межах своєї землі.

Примітка: Просимо Організацію Об'єднаних Націй, Відділ Прав Людини, цей лист довести до відома світової громадськості.

З огляду на передбачені наслідки, підписи ставимо ініціалами та псевдонімами.

30/IX — 55.

Заявляю: В цьому листі організатори стоять підписи, ініціалами і псевдонімами, п'ять представників жіночих колон і восьми представників чоловічих колон в'язні.

народному політичному житті — і тому так посилено почала працювати більшовицька пропаганда у відповідному напрямі. Незлобно зазвучало нам політ'язні інших національностей сводені, щоб тільки наша радість не була даремна!

Серед друкованої ворожої літератури останніх років, яка появлялась у бібліотеках мордовських спецтаборів, перше місце займають пам'флети Галана ("Вибрані твори", 1954 р.) та Бєлієва і М. Рудницького ("Под чужими знаменами"), наскрізь просякнуті чудовищною, викривленою, неперевіреною злобою та ненавистю до всього українського — некоммуністичного.

Вам, нашій сучасній політичній еміграції, відведені на цих наклепницьких сторінках окремі розділи. Підкреслюються внутрішні несподоби, незгода, боротьба за привідницькі місця, жадоба наживи, недовіра політичної зрілості. Наше відношення однакове до всіх засобів більшовицької пропаганди. Ми не сумніваємось у крайній тенденційності живого і друкованого слова у совєтській "тюрмі народів". Ми твердо віримо, що, збагачені досвідом минулого, Ви з чистим вірністю виконаєте завдання, які, звичайно, покладає народ на свою політичну еміграцію; що еміграційні роки не будуть для Вас "пропасти часом", що Ви проживете їх як найбільш доцільно і повітряно на Україну з червоногрудими надаром життєвими силами, із знанням усіх досягнень передової європейської та світової думки, які можуть принести користь нашому народові, що перебування поза межами Батьківщини протягом довгого часу не розвіє — як кажуть

— з вітром Вашої туги за рідними сторонами та не зродять у серці бажання залишитися на все життя на чужині.

А тепер декілька слів про життєві умови політ'язнів у совєтських спецтаборах пізньовоєнних років. Основні риси більшовицької тюремної-лагерної системи не змінилися. Майже всі спецтабори розміщені в теренх незвичайно важких під оглядом природно-кліматичних умов (Коліма, Таймир, Сибір, Комі, Казахстан). Час тривання карні за політичні провини: від 5 років (за одну спробу, як говорять жартом, "неблагородно" подумати) до 25 літ т. зв. "справдітально-трудових лагерів" та від 15-20 років каторжних робіт. У перші повосні роки тюрем, несповна праця та жорстокі гігієнічні умови забравли тисячі жертв з рядів політ'язнів, знову же у 1948 р. введено у спецтаборах т. зв. посилені режим (замінаючи загрозливих бараків на ніч, обмеження листування до 2 листів у рік, заборона мати гроші на руках, штрафні бараки, заборона носити свій одяг, наказ носити тільки лагерний і з номером на спині, заборона: робити виписки з книжок, робити ручні роботи, сходитись у більшій гуртці і т. д. (При важкій 12-годинній праці та цілком підвищених нормах). Невисносно важкі життєві умови викликали повстання в поодиноких лагерьних осередках: у Воркуті (1953 р.), Норильську (весна-літо 1953 р.) та Кедрі (Казахстан у 1954 р.). У повстаннях брало участь понад 40 тис. в'язнів різних національностей. В боротьбі з повстаннями ворог вико-

ристовував всю зброю, з танками включно. Ціною життя та здоров'я декількох тисяч в'язнів і ранених друзів, ми добилися знесення посиленого режиму і встановлення 8-годинного робочого дня.

В останніх роках більшовицькі рішення похвалитись перед світом своєю гуманністю і почали видавати укази, м. ін. для політ'язнів, які, в більшості випадків, не вводили масово в життя (указ про звільнення із спецтаборів і звільнення із спецтаборів в'язнів, які відбули 2/3 кар). Після звільнення із спецтаборів політ'язні жде — як правило — виселка в Сибір на неоплачуваний час. У вересні цього року проголошено указ про амністію для політ'язнів, які співпрацювали з німцями у воєнні роки. Офіційно наших в'язнів націоналістів називають більшовицькими "бандерівцями" або "українсько-німецькими націоналістами", а амністія до нас не відноситься. Ще один зайвий доказ брехливості більшовицької системи.

Під кінець хотілось б сказати в ім'я правди, що ми завжди високо цінуємо ім'я українського політ'язня і, в загальному, зуміли з'єднати собі прихильності та признание політ'язнів інших національностей.

Бувайте здорові, Дорогі Друзі!

Не забувайте нас, та думайте про поворот на Україну!

Мордовія, Б. Х. 55 р.

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ — ПОЛІТ'ЯЗНІ МОРДОВСЬКИХ СПЕЦТАБОРІВ

Help Wanted Male-Female

ДОСВІДЧЕНІ ТКАЧІ І СБУВАЛЬНИКИ
ПОСТІЙНА ПРАЦЯ
Платня гостиниці, (включая родину).
Платня сьм. 8 наміст.
Голоситесь щодня з 9 А.М.-4 P.M.
крім суботи.
VAUCANSON SILK MILLS, INC.
200 East Main St., Port Jervis, New York

Господарські Вісті

СВІТІНІ І РУМУНИ ПІДПИСАЛИ
ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР

В столиці Каїро румунська делегация підписала торговельний договір із Єгиптом, який важний на три роки. Єгипет продаватиме Румунії бавовну, нитки, текстиль, горючі, шкідливі і метали, а в заміну за те, що Румунія надасть нафтові продукти, промислові машини та залізничне вантажування.

СВІТОВА ЕКОНОМІКА НА РЕКОРДОВОМУ РІВНІ

Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даг Гаммершолд заявив у Женеві на Економічній і Соціальній Раді ООН, що світова економіка в останніх десятих роках дійшла до рекордного рівня. "Ніколи в історії людства економічний пульс не був таким швидким, ніколи не виказував такої гнучкості, як теперішнього року", — сказав Гаммершолд. Єдине, на жаль, в його думку, це те, що цього року економіка не має в країнах, які не мають розвиненої продукції. Гаммершолд додає, що змагати до стабільності в ціліх затрунених та до тривожності ціни на різні товари, бо всі ці країни в цих ділянках шкодять світовій економіці.

ЗВ'ЯЗУЮТЬСЯ ЧИСЛО ПОЗИЧОК ДРІВНИМ ПІДПРИЄМЦІМ

Адміністрація Організації Дрібних Підприємств повідомляє, що число позичок в останньому році 1955-1956 подвоїлося, і становило 5,229 позичок на суму 126,379,621 долар, а в році 1954-1955 всіх позичок було 2,258 на суму 63,438,000 доларів. Підприємства пересічно позичали по 42,000 доларів на протязь п'ятих років. Удільно 8,309 позичок тим підприємствам, які потерпіли внаслідок стихійних катастроф на суму 44,021,263 доларів.

РЕКОРДОВІ ПРОДАЖІ І ПРИБІТКИ КОМПАНІЇ "ДЖЕНЕРАЛ ЕЛЕКТРИК"

Директор компанії "Дженерал Електрик" Ральф Дж. Корднер повідомляє, що ця фірма, одна з найбільших в цій країні, досягла в першому півріччі цього року рекордних продажів і такі ж прибутки. В першому півріччі цього року продано товарів на суму 1,958,974,000 доларів, на 17 відсотків більше, ніж в тому самому часі минулого року, коли продано товарів на суму 1,673,012,000 доларів. В першому півріччі цього року прибуток становив 112,867,000 доларів, а в минулому році в тому самому часі — 107,799,000 доларів. С. Корднер, що продаж товарів буде збільшуватися і в другій половині цього року; те саме відноситься і до прибутків.

КРАЇНИ КОМУНІСТИЧНИХ САТЕЛІТІВ ЕКОНОМІЧНО ЗДОБУВАЮТЬ БРАЗИЛІЮ

Комуністичні країни з-поза залізної завіси стають економічно опанувати Бразилію. Їхні торгівля збільшується до кожного місяця, хоч досі це ще доволі мала в порівнянні з загальними бразильськими імпортом. В першому півріччі цього року комуністичні країни, крім СССР, продали товарів в Бразилію на суму 24,470,000 доларів, а в 1955 році в тому самому часі тільки на 15,831,000 доларів. Якщо це збільшення торгівлі буде йти таким темпом, то в цьому році комуністичні країни продали товарів в Бразилію на суму 100,000,000 доларів. Комуністичні країни продали в Бразилію: Чехословаччина — продукти, виводження в фірми "Скода", куряти і ковбаси, Польща — мармелад, ковбаси, горішки та черешні в пупках, Мадярищина — мармелад. Східна Німеччина — перероблені в бразильський урядом про продаж промислового вантажування.

КНИЖКА І ЧАСОПИС НАМІНЮВАЮТЬСЯ В ДОМІ КОЖНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ЛЮДИНИ

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб односторонньо з повідомленням про зміну адреси обов'язково прислали поштові марки на 10 центів на виготовлення нової адресної клітки, а члену Союзу ще й число свого Бібліотечного.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб односторонньо з повідомленням про зміну адреси обов'язково прислали поштові марки на 10 центів на виготовлення нової адресної клітки, а члену Союзу ще й число свого Бібліотечного.

БАРТ ВІЗВІВ ТАРЗАНА І ДАВ ЙОМУ ГОСТРОКІЩЕ

Барт звільнив Тарзана з шнурів і дав йому гострокіщеву кирку.

Зливні дощі і бурі спричинили смерть десятків осіб і великі матеріальні втрати

Нью Йорк, Н. Й. — Зливні дощі і сильні вітри, які місцями мали силу торнадо, спричинили в суботу смерть кількох десятків осіб та великі матеріальні втрати від повені, які навістила деякі райони. Найбільш пошкоджений стейт Меріленд, в якому втратилося 7 осіб, а 8 осіб згинув в автокатастрофах. Сотні осіб без даху над головою. В Гагертаві нападло аж сім палів дощу. Треба було закрити дві фабрики. В Балтиморі вода позаливала північ. В Річмонді в Вірджинії впроваджені врятовано.

Стівенсон переміг в другому голосуванні більшістю 718 голосів

Нью Йорк, Н. Й. — Один нью-йоркський прихильник демократичного кандидата на президентство Адлія Е. Стівенсона заявив, що голова кампанії за вибір Стівенсона обрахував, що в першому голосуванні на Крайовій Демократичній Конвенції Стівенсон отримав 530 голосів. В другому голосуванні на Стівенсона впаде ще 188 голосів, і тоді він стане демократичним кандидатом на президента. Щоб бути вибраним, треба отримати 686½ голосів. В першому голосуванні за Стівенсона голосували з 18 східних стейтів 116, з південних — 178, з середньо-західних і західних стейтів — 236 голосів. До тих голосів не враховано ні одного голосу з Нью Йорку, Массачусетс, Тексасу і Міссисіпі. В голівній квартирі Авелла Гарримана в Нью Йорку висівають тих 530 голосів, які нібито мав би отримати Стівенсон в першому голосуванні. Це число надто перебільшене, заявляють прихильники Гарримана. Прихильники Стівенсона рахують на ті голоси в другому голосуванні, які під час першого голосування віддали кандидати-фаворити в окремих стейтах. Джан МакКоркер (Масс.), Роберт В. Майер (Н. Дж.), Воррен Дж. Магнусон (Вашингтон), Френк Дж. Лавші (Огайо), а також на частину тих голосів, які впадуть під час першого голосування на сенаторів Кіфверта.

Перший український всемігрантський літературний конкурс в Аргентині

Організований Спілкою "Українська Спілка" Літературний конкурс в Аргентині наприкінці 1955 р. конкурс на новелу отримав закінчення 1. 6. 1956 р. призначенням трьох нагород і трьох відзначень. Відзначені з 17-ти надісланих на конкурс творів. І нагорода: "Жрець сліпої богині" — Івана Смоляна (\$700). II нагорода: "Під копитом монгольського коня" — Степана Рудика (\$500). III нагорода: "Пошукі в дурні Кізеальтано" — Тамари Коє (\$300). Відзначено: "Потляк із Сан Дієго" Володимир Федорук, "Смерть із Макаребо" Надія Солтарева, "Сентиментальний трикутник" Наталії Дробуш.

Американські експерти їдуть до Афганістану допомагати в обводнюванні країни

Вашингтон. — З'єднані Держави вислали до Афганістану групу американських експертів, які мали б допомогти обводнити згадану країну з допомогою вже частинно-збудованої греблі Гельманда. Почавши від 1950 року, Афганістан одержав від американського Експортного - Імпортного Банку 39,500,000 доларів позички на побудову згаданої греблі. Але її будівництво надто повільно, і великої користі для афганістанського сільськогосподарства вона не дала. Ця гребля мала б допомогти зробити придатними для поселення й у прапи землі понад 400,000 до 600,000 акрів, але афганістанці, які поселилися на обводнених землях, не могли довго відержати, бо це вимагало надто великих коштів. Тепер американські експерти мають перевести переробку цілої конституції і встановити можливість використання збудованої греблі. Додаткові кошти мають внести понад 40 мільйонів доларів.

НОВИНКА ДІТЧКАМ!

Вже вийшли друком дві книжечки: **ПРИЙДІТЬ ДО МЕНЕ ЛЮБИ ДІТИ** Біблійна Історія Нового Завіту в образах для колювання. Ціна одної книжечки 50 цент. Замовляти: "SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

ВСЯЧИНА

АМЕРИКАНЦІ НОСЯТЬ 12,500,000 ФУНТІВ КЛЮЧІВ

Виконний директор компанії "Сла енд Там" Лью Коч твердить, що американці щодня носять з собою 12,500,000 фунтів ключів. Ці ключі потрібні до замків мешканців 64,000,000 американських домашніх господарств і 58,000,000 автомобілів. Кожний американець має по кілька, а то й по кільканадцять ключів від надвірок, кабінетів, скриньок, бюро, роверів. Коли б всі ці ключі зважили, то вони важили б 12,500,000 фунтів.

ЦІРК НЕ ХОЧЕ ДАВАТИ ВИСТАВ В ГАРЯЧІХ ШТАТАХ

Великий цирк "Рінглінг Бродерс і Барнум та Бейлі" дав свою останню виставу в Пінсбурзі, Па., при виповненні аудиторії на 9,856 місць, і директор цього найбільшого цирку в ЗДА Роберт Довер заявив, що це є остання вистава, і після неї цирк від'їжджає до своїх постійних квартир на Флориді. Праця цирку буде відновлена аж в наступному році, але тоді він виступатиме тільки на тих аренах, де є охолоджене повітря. Цей цирк переніс свою працю внаслідок цього, що в різних містах робітники пікетували його вистави, домагалися припинення до робітничих спілок його працівників, та внаслідок злих погодних умов. Директор цирку виплатив своїм працівникам зарплатні, а на другий рік організуватиме новий персонал.

АМБАСАДОРКА КЛЕР ВУЛ ЛУС ЗАХВОРИЛА ВІД АРСЕНОВОЇ КУРИ

Американська амбасадорка до Італії Клер Вул Лус важко захворіла від арсенової куряви, яка виходила з малюнків, що були на стелі в Римі, де вона вже 20 місяців мешкала. Від цієї отрути вона захворіла вже кілька разів, і лікарі шпиталю американської флотії в Неаполі стверджують, що її недуга походить від арсену. Те саме ствердили лікарі військового шпиталю в ЗДА. Агенти ФБІ переслідують італійських та американських працівників у місті, але не могли знайти причини недуги амбасадорки. Тепер виявилось, що арсеновий порошок відлілювався від малюнків, що були на стелі в Римі, де вона спала амбасадорка. Поки вернеться вона до Риму, переїжджають до кімнати. Недуга амбасадорки проявлялася в тому, що її почало випадати волосся, нігті робилися крихкими, зуби почали рухатися, і ціпели ноги. Італійські лікарі не хотять вірити в те, бо це була би перша випадок, щоб люди хворіли від малюнків.

ВЕНЕРИЧНІ НЕДУГИ СЕРЕД СЕРЕДНОШКОЛЬНОЇ МОЛОДІ

Ватки повинні пильно слідкувати за тим, що діється з їхніми підлітковими дітьми, які можуть бути виставлені на великі небезпеки, як це сталося в одній місцевості в Вест-Вірджинії. Там Уряд Здраво'я припинив акції, що між учнями середньої школи поширювали венеричні недуги. Один з тих учнів зголосився на лікування і оповів, звідки він дізнався цієї недуги. Тим способом Уряд Здраво'я оглянув вже 41 учня (учениць) і ствердив, що між ними аж 23 були хворі на венеричну недугу. І тільки 18 здорових. Там вивчили, що одну 16-річну дівчину малолітні злощасливі напоявали алкогольом і впровадили кільканадцятьох дітей до венеричної недуги. Ватки повинні знати про кожний крок своїх дітей та охороняти їх проти небезпек, які на них чигають від злочинних елементів.

КУПУНТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В "СВОБОДІ"

НОВЕ ПРИМИЩЕННЯ!
МИХАЙЛО БРОДИН
Асекурація — Бюро Реальностей
тепер під числом
100 Second Avenue (бл. 6 вул.) New York 3, N. Y.
Тел.: GRamercy 3-3830

ЛІТНІЙ ТАБОР ДЛІ ДІВЧАТ

3 днів 28-го липня б. р. відкриваємо 3-ю або 4-ю тижневий табір, (залежно від бажань батьків) для дівчат в шкільному віці при **ВАКАЦІЙНИХ ОСЕЛЯХ КУЛІНИЧІВ** в горах "Catskill" та шкільних стейтах. Оплата поміркована. Для родичів дівчат відповідна знижка. Інформації укліє: **MARIA KULYNCH, PANSION — WELLINGTON COTTAGE** Saugerties, N. Y. — Тел.: 90W1

ВИГІДНІ КІМНАТИ

ДО ВИНАПМУ НА ВАКАЦІЙНИЙ СЕЗОН
у гірській та лісній частині стейту Нью Джерсі. Осібна кухня, лазня, гаряча та холодна вода, басейн до купання та велика площа для розваги для дорослих та дітей.
Пийте або дзвоніть (по 8 год. вечора):
JOSEPH LELLO Milford, N. J.
Тел.: Milford, N. J., 4-4709

REAL ESTATE

УВАГА! ФІЛАДЕЛФІЯ І ОКОЛИЦІ!
НА ПРОДАЖ ПРИВАТНИЙ ДІМ
в дуже гарному положенні, для одної родини. — 3 спальні, кухня, ідальня, вітальня, також гарна крита веранда, пивниця, гараж, город, близько до католицької школи — 2 бляди. Дім з каміни і цегли, цього року новий перероблений дах; дні артистично прикрашений з-зовні.
Ціна \$10,500. — Оглянути можна під адресою: 5922 Frontenac St., Philadelphia, Pa.
п'ять блядів від Oxford Circle. Не платіть нічого брокерові, якщо зголоситесь до власника в Нью Йорку п. Мартін — телефон: Templeton 8-3144, також до
в. Я. ПІЕСКУНА — де розговоритесь по-українськи. Телефон: Templeton 8-0540.
• Дім можна також винаймати за \$100 місячно. •

РОЗВІВКИ

Пошукуйте брата **МІКО-ЛІВА** з села Богатиків, повіт Тернопіль. Хто знає би про нього, або він сам прошу голосяться до:
KOST MYKOLIW
339 Littleton Ave., Newark 3, N. J.
Українські часописи прошу передати.

РІЖНЕ

Гуртом та детально
УКРАЇНСЬКІ ПЛАТІВКИ АРКА
48 E. 7' ав. в Нью Йорку
(тел. GR 3-3550)

КНИЖКИ-ЖУРНАЛИ

ТРЕТСЬОГО ВИДАВАННЯ
ЦВІРКУНЕЦЬ
ЗІПРКА
на основі українських народних мелодій для початкової гри на фортепіано
68 Варіації. — Ціна \$1.50
Замовляти:
"SVOBODA"
P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

НОВИНА ДІТЧКАМ!

ЛІСОВІ НАЗОЧНИ
О. ІВАНЕНКО
Обладнання в ілюстрації М. Левинського
ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.
Замовляти:
"SVOBODA"
83 Grand St. Jersey City 3, N. J.

Посмертна Згадка

ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL HOME
COMPLETELY
AIR CONDITIONED
ЗАВАНТАЖЕННЯ ПОХОРОНІВ
НАМІВ В СТЕЙТІ
NEW JERSEY
Щня притомні для всіх
Обслуговує чеська і найкраща
у випадку смутку в родині
кличте нас в день так
1 в мові:
JOHN KOWALCHUK
129 GRAND STREET,
cor. Warren Street,
JERSEY CITY, 2 N. J.
Tel. Henderson 4-5131

ІВАН БУНЬКО

УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуговує чеська і найкраща
ціни приступні
John Bunko
Licensed Undertaker
& Embalmer
REASONABLE PRICES
437 EAST 5th STREET
New York City
Telephone: ORamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА

УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами
в BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ
Контрольована температура,
Модерна каплиця
до ужитку даром.
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel. ORchard 4-2568

BART CUT TARZAN'S BONDS AND HANDLED HIM A PICKAXE...

...WHILE THE 'KID' DRILLED A SMALL HOLE FOR DYNAMITE, THEN LOOSE-ENED SOME FRESH ORE!

AFTER THE BLAST, TARZAN WAS LED TO THE NEW ROCK. 'WOW!' YELLED THE 'KID', SUDDENLY WIELDING HIS WHIP, 'SPLIT IT UP!'

Після вибуху завели Тарзана до нової скелі. — Тепер, крикнуло „хлоп'я“ нагло

Барт звільнив Тарзана з шнурів і дав йому гострокіщеву кирку.

„Хлоп'я“ вивертіло малу дірку для динаміту, а після того відірвало трішки свіжої руди.

Після вибуху завели Тарзана до нової скелі. — Тепер, крикнуло „хлоп'я“ нагло

потрапляючи батоном, — розбивайте це!

ВЕЛИКА НАГОДА! УКРАЇНСЬКІ ПЛАТІВКИ

можете одержати в „СВОБОДІ“.

ЦІНА ПЛАТІВКИ 75¢ вже з коштами пересилки.

VI. УКРАЇНСЬКІ ПЛАТІВКИ 10"

131. Чумак — нар. танець з реп. В. Авраменка, орк. Метелиця — нар. танець з реп. В. Авраменка, орк.
132. Катерина херсонська — реп. Авраменка, орк. Курявель вєсільний — з реп. Авраменка, орк.
133. Чотирнадцятий сумний рік мистав, — лем. пісня, солю з оркестрою, — дві частини
134. Гуцулка — український танець Чадан — український танець солю Е. Жуковського з аком. оркестри
135. Вєсільний вїват — дві частини Е. Жуковський і Р. Красновська з оркестрою
136. Хвал козак — народна пісня, хор ансамблю Степи — солю А. Кришнина з аком. оркестри
137. Ой, на горі та сухий дубик, — народна пісня Що з-під дуба зеленого, — народна пісня український хор під управлінням Вероніки Зібралась всі бурлячі, — бурляча пісня Ариад Волоха з „Гайдамаки“ Т. Шевченка муз. Мейтуса солю В. Гмиря з аком. оркестри
139. По старому, — інструментальна По слобі, — інструментальна
140. Чувачка пісня — хорівий ансамбль Відючка — народна пісня, І. Патеринський з орк.
141. Згода — вальс, українська оркестра Коханія — вальс, українська оркестра
142. Попурі з українських народних пісень — дві частини — українська оркестра Желічич-Вренчичок, — бар. солю з оркестрою
143. Дощик народна пісня, солю Е. Смайніська з орк. Ой, не рості крона, — народна пісня, жін. хор Та болить ручка, та болить ніжка — чум. пісня Капеля бандуристів
145. Ой, був та нема, — українська народна пісня Ой, кряче, кряче, — українська народна пісня солю М. Д. Ромеєвський з аком. оркестри
146. Про Миколу Лукича — укр. хор Ю. Віровику Луговий зоулуєнка.
147. Та забіліли сніги, — бурляча пісня дві частини — Капеля бандуристів
148. Ой, ти місяцю, зоре, — українська народна пісня Ой, зійди, зійди, — українська народна пісня солю І. Патеринський з аком. оркестри
149. Ой, казала мені мати — арія з опери „Запорожець за Дунаєм“ Ой, на горі козак воду носить — народна пісня солю В. Борисенко з аком. оркестри
150. Мисляю який, — арія з опери „Запорожець за Дунаєм“, солю Н. Захарченко з аком. орк. Привиди, привиди, — арія з опери „Запорожець за Дунаєм“, солю Н. Захарченко з аком. орк.
151. Туман хвилями лягав, — хор з опери „Утоплена“, дві частини, хор „Думка“ з аком. оркестри
152. Ой, гай, мати гай, — народна пісня, жін. квартет, Ой, дуб-дуба, — народна пісня, хор „Думка“
153. Ой, з-за гір, — українська народна пісня Про козака Ревуху, — українська народна пісня солю М. А. Частий з аком. оркестри
154. Чого ж вода калумути, — арія з опери „Наталка Полтавка“, солю Е. Смайніська з орк. Через річку, Іване, Іване, — народні пісні — Закарпатський хор.

ОПЕРА „НАТАЛКА ПОЛТАВКА“

155. Увертюра з опери „Наталка Полтавка“, муз. Миколи Лисенка Ой, в дівчина Наталка — арія Наталки, співає Зоя Гайдай
156. Увертюра з „Наталки Полтавки“, закінчення — Наталка, Петро, Терпелюха, Вибірний, Вольний, Микола.
157. „Вєсільня“, — з опери „Наталка Полтавка“, Наталка, Петро, Терпелюха, Вольний, Микола, продовження сцени „Вєсільня“, — закінчення, „Віють вітри“ — арія Наталки
158. Дуєт Наталки і Петра, — Зоя Гайдай і І. Козловський
159. Пісня Наталки і Петра — докінчення, Наталка і Вольний — говорять Наталка, Петро і Микола, — співають Зоя Гайдай, І. Козловський, М. Гринюк
160. „Од юних літ“ — арія Вольного співає С. Іващенко. Наталка і Вольний — діалог Ой, я неспівний — арія Петра, І. Козловський
161. „Видно шляхи Полтавські“, — арія Наталки, Зоя Гайдай, „Много я бачив“ — С. Іващенко, Петро Вибірний і Вольний, — співають І. Козловський, І. Патеринський і С. Іващенко.

• Новий платіжний виступає поштою за попередніх надісланих грошей. В ЗДА висилаємо рішю ж за після-платою.

• При замовленні 6 платівок і більше — порто оплачує „Свобода“. Мешканці заможні не виключено, ПЛАТІВКИ ВИСЛАЄМО ДО ВСІХ КРАЇН. ЗНАЙДІТЕ ПОВНОГО КАТАЛОГА — БЕЗПЛАТНО! Пишіть в платівками одержите через фірму „АРКА“.

Замовлення надіслати: „SVOBODA“, P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J. USA